

ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ДАНИЛА ГАЛИЦЬКОГО

Кафедра дитячої хірургії

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з наукової роботи
Вікторія СЕРГІЄНКО

В
«В» правне 2024 р.

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ

«ДИТЯЧА ОРТОПЕДІЯ І ТРАВМАТОЛОГІЯ» ВК 2.27
(курс за вибором)

підготовки фахівців третього (освітньо-наукового) рівня
вищої освіти – доктора філософії (PhD)

галузі знань 22 Охорона здоров'я
спеціальності 228 Педіатрія

Обговорено й ухвалено
на методичному засіданні кафедри
дитячої хірургії

Протокол № *9*
від *«20» травня* 2024 року

Завідувач кафедри

А
Андрій НАКОНЕЧНИЙ

Затверджено
науково-методичною радою з
післядипломної освіти

Протокол № *2*
від *«17» травня* 2024 року

Голова науково-методичної ради з
післядипломної освіти

О
Орест СІЧКОРІЗ

Львів – 2024 рік

Робоча навчальна програма з дисципліни за вибором «Дитяча ортопедія і травматологія» підготовки докторів філософії за спеціальністю «Педіатрія», спеціалізація «Дитяча хірургія».

Розробники:

Наконечний А.Й. – доктор медичних наук, професор, завідувач кафедри дитячої хірургії ЛНМУ ім. Данила Галицького;

Кузик А.С. – кандидат медичних наук, доцент кафедри дитячої хірургії ЛНМУ ім. Данила Галицького;

Переяслов А.А. – доктор медичних наук, професор кафедри дитячої хірургії ЛНМУ ім. Данила Галицького;

Кулик О.М. – доктор медичних наук, професор кафедри дитячої хірургії ЛНМУ ім. Данила Галицького;

Наконечний Р.А.– кандидат медичних наук, доцент кафедри дитячої хірургії ЛНМУ ім. Данила Галицького;

Гижа Л.Ю. – кандидат медичних наук, асистент кафедри дитячої хірургії ЛНМУ ім. Данила Галицького;

Дац Р.І. – кандидат медичних наук, асистент кафедри дитячої хірургії ЛНМУ ім. Данила Галицького;

Опікан Н.М. – асистент кафедри дитячої хірургії ЛНМУ ім. Данила Галицького;

Федусь В.П. – кандидат медичних наук, кандидат медичних наук, асистент кафедри дитячої хірургії ЛНМУ ім. Данила Галицького;

Никифорок О.М. – кандидат медичних наук, доцент кафедри дитячої хірургії ЛНМУ ім. Данила Галицького;

Кенс К.А. – кандидат медичних наук, асистент кафедри дитячої хірургії ЛНМУ ім. Данила Галицького.

Рецензенти:

Кобза І.І., завідувач кафедри хірургії № 2 Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького, доктор медичних наук, професор.

Лукавецький О.В., завідувач кафедри хірургії №1 Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького, доктор медичних наук, професор

ВСТУП

Робоча навчальна програма дисципліни за вибором «Дитяча ортопедія і травматологія» підготовки фахівців третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти; кваліфікації - доктора філософії; галузі знань - 22 «Охорона здоров'я»; спеціальності - 228 «Педіатрія»; спеціалізація «Дитяча хірургія» складена на основі Закону України «Про вищу освіту», «Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих начальних закладах» (23 березня 2016 року, №261), «Освітньо-наукової програми доктора філософії (Ph.D.)» (Протокол №7 - ВР від 29.06.2016 ЛНМУ імені Данила Галицького); «Робочої навчальної програми», затвердженої 21.02.2019 року; Наказу МОН України від 01.10.2019 року № 1254 «Про внесення змін до Методичних рекомендацій щодо розроблення стандартів вищої освіти».

Дана програма є частиною освітньої програми підготовки докторів філософії в рамках професійної спеціалізації та розрахована на **3 кредити ECTS**.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є ортопедичні та травматологічні захворювання у дітей.

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.

Мета викладання навчальної дисципліни є здобуття та поглиблення комплексу знань, умінь, навичок та інших компетентностей, достатніх для продукування нових ідей, розв'язання комплексних проблем у медицині та дослідницько-інноваційній діяльності, оволодіння методологією наукової та педагогічної діяльності, а також проведення власного наукового дослідження, що вирішує актуальне наукове завдання в дитячій ортопедії та травматології, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

Здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії повинен:

— **знати:**

- анатомічно-функціональні особливості дитячого організму;
- визначення нозологій в дитячій ортопедії і травматології;
- етіологію, патогенез виникнення та розвитку ортопедичної та травматологічної патології;
- клінічні прояви ортопедичних та травматологічних захворювань;
- диференціально-діагностичні ознаки ортопедичних та травматологічних захворювань;
- можливі ускладнення при ортопедичній та травматологічній патології у дітей;
- методики та стандартні схеми опитування, фізикального обстеження дітей різного віку;
- етапи та методи обстеження дітей з ортопедичною та травматологічною патологією;
- основні інструментальні методи дослідження в дитячій ортопедії та травматології;
- можливі зміни при лабораторних та інструментальних методах обстежень, які спостерігаються при ортопедичних та травматологічних захворюваннях у дітей;
- невідкладні стани в клініці дитячої ортопедії та травматології та етапи надання екстреної медичної допомоги дитині з ортопедичною та травматологічною патологією;

- алгоритм обстеження дітей з ортопедичною та травматологічною патологією зі складанням історії хвороби, встановленням клінічного діагнозу;
  - сучасні напрямки та алгоритми лікування ортопедичних та травматологічних захворювань у дітей;
  - нормативні документи для ведення медичної документації пацієнта з ортопедичною та травматологічною патологією.
- **вміти:**
- визначати причинні фактори, механізми патофізіологічних змін при ортопедо-травматологічній патології, стадії розвитку, клінічні прояви;
  - збирати медичну інформацію про стан пацієнта;
  - проводити фізикальне обстеження дітей з ортопедичною та травматологічною патологією;
  - шляхом логічного аналізу та обґрунтування отриманих клінічно-параклінічних даних встановити попередній та клінічний діагноз;
  - призначити лабораторні та інструментальні методи досліджень для підтвердження діагнозу;
  - інтерпретувати результати об'єктивного обстеження, лабораторних та інструментальних досліджень;
  - провести диференційну діагностику;
  - прогнозувати виникнення можливих ускладнень;
  - визначати тактику ведення дитини з ортопедичною та травматологічною патологією та надання екстреної медичної допомоги;
  - обрати тактику лікування в дитячій ортопедії та травматології;
  - діагностувати невідкладні стани;
  - виконувати медичні маніпуляції;
  - надавати екстрену медичну допомогу;
  - вести медичну документацію;
  - опрацювати та аналізувати державну, соціальну та медичну інформацію;
  - діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

2. КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Згідно з вимогами освітньо-наукової програми дисципліна забезпечує набуття здобувачами вищої освіти ступеня доктора філософії наступних **компетентностей та програмних результатів навчання:**

<p>1. Інтегральна компетентність: здатність ефективно вирішувати комплексні наукові та практичні проблеми в галузі медицини за спеціальністю «дитяча ортопедія-травматологія», організовувати і виконувати власну науково-дослідницьку роботу з метою генерування нових систематизованих знань, що мають теоретичне і практичне значення, можуть успішно впроваджуватись у вітчизняний й міжнародний дослідницький та освітній простір, практичну медицину та інші сфери життя.</p>
<p>2. Загальні компетентності (ЗК):</p> <p>ЗК1. Здатність до науково-професійного, світоглядного та загальнокультурного саморозвитку і самовдосконалення.</p> <p>ЗК2. Здатність автономно виконувати фахову та науково-дослідницьку роботу з</p>

дотриманням принципів академічної доброчесності, авторського права та наукової етики.

ЗК3. Здатність до різнобічного пошуку, самостійного аналізу та систематизації інформації з використанням сучасних комунікаційних та інформаційних технологій.

ЗК4. Здатність спілкуватись і взаємодіяти в науково-професійному та освітньому середовищі, в тому числі, - на міжнародному рівні.

ЗК5. Здатність незалежно мислити, виявляти, формулювати й ефективно вирішувати проблеми наукового характеру, приймати відповідальні рішення, продукувати нові знання та ідеї.

ЗК6. Здатність проводити моніторинг виконаних робіт, здійснювати оцінку інтелектуального продукту та забезпечувати його якість.

ЗК7. Здатність до опрацювання, аналізу, узагальнення, обговорення та представлення результатів власного наукового дослідження у вигляді усної та письмової презентації державною й іноземною мовами, опанування майстерністю вести наукову дискусію з демонстрацією вільного володіння науковою термінологією, риторикою та культурою наукового мовлення.

ЗК8. Здатність працювати в команді, організувати, планувати та прогнозувати результати власної чи колективної роботи, нести відповідальність за досягнуті результати, діяти в нових умовах, керувати роботою інших осіб та мотивувати їх для досягнення спільної мети.

3. Фахові компетентності:

ФК1. Здатність аналізувати, відтворювати, інтерпретувати та використовувати в практичній, науково-дослідницькій та освітній діяльності знання сучасного стану проблем та досягнень в галузі дитячої ортопедії і травматології, основних концепцій, теорій, гіпотез щодо розвитку, перебігу та лікування ортопедичних захворювань та травм у дітей.

ФК2. Здатність розробляти та управляти науковими проєктами в галузі дитячої ортопедії і травматології, формулювати мету, зміст та новизну дослідження.

ФК3. Здатність встановлювати потреби у додаткових знаннях за напрямком наукових досліджень в галузі дитячої ортопедії і травматології, генерувати нові знання, наукові гіпотези, теорії та концепції щодо розвитку, перебігу, прогнозування наслідків та лікування ортопедичних захворювань та травм у дітей.

ФК4. Здатність обирати та використовувати сучасні методи дослідження (опитування, огляду, спеціального клінічного обстеження, визначення необхідного переліку лабораторних та інструментальних досліджень в дитячій травматології та ортопедії) відповідно до поставленої мети, завдань та очікуваних результатів.

ФК5. Здатність інтерпретувати, аналізувати й узагальнювати результати роботи з профільними пацієнтами, дані власних наукових досліджень із ортопедичних захворювань та травм у дітей, визначати їх місце в системі існуючих знань, дотримуючись принципів наукової етики, академічної доброчесності й авторського права.

ФК6. Здатність впроваджувати нові знання з питань дитячої ортопедії і травматології в наукову сферу, освітній процес і практичну роботу за фахом «дитяча хірургія».

ФК7. Здатність представляти результати власних наукових досліджень у вигляді друкованих праць або усних форм презентацій відповідно до національних та міжнародних стандартів.

ФК8. Здатність вільно спілкуватись в іншомовному науково-професійному та освітньому середовищі, вести наукову дискусію, сприймати, обробляти та відтворювати інформацію

професійною іноземною мовою.

ФК9. Здатність організовувати та здійснювати педагогічну діяльність у межах обраної спеціалізації, вдосконалювати педагогічну майстерність, застосовуючи традиційні та інноваційні методи, прийоми та засоби

4.Програмні результати навчання:

ПРН 1. Безперервно самовдосконалюватись та застосовувати здобуті науково-професійні знання та вміння дитячої ортопедії і травматології в науковій, фаховій та освітній діяльності.

ПРН 2. Використовувати набуті концептуальні та методологічні знання для організації й самостійного виконання наукового дослідження в галузі дитячої ортопедії і травматології.

ПРН 3. Добирати, аналізувати, інтерпретувати, коректно оцінювати і творчо використовувати клінічну та наукову інформацію стосовно причин розвитку, особливостей клінічного перебігу, підходів до діагностики, лікування ортопедичних і травматологічних захворювань у дітей.

ПРН 4. Вміти виявити та окреслити невирішені проблеми щодо діагностики і лікування дітей з ортопедичними і травматологічними захворюваннями з подальшим визначенням шляхів їх вирішення.

ПРН 5. Продукувати нові знання та ідеї, формулювати наукові гіпотези, теорії та концепції в галузі дитячої ортопедії і травматології з урахуванням та дотриманням принципів наукової етики й академічної доброчесності.

ПРН 6. Самостійно аналізувати, інтерпретувати, критично оцінювати, узагальнювати, систематизувати клінічні та наукові дані стосовно причин розвитку, особливостей клінічного перебігу, підходів до діагностики, лікування ортопедичних захворювань та травм у дітей.

ПРН 7. Розробляти дизайн і план власного дослідження за фахом «Дитяча хірургія» на основі самостійно сформульованих мети і завдань.

ПРН 8. Обирати, застосовувати і вдосконалювати сучасні методики дослідження дітей з ортопедичною і травматологічною патологією.

ПРН 9. Розробляти та впроваджувати нові способи діагностики, лікування ортопедичних захворювань та травм у дітей.

ПРН 10. Використовувати здобуті в результаті дослідження нові знання щодо ортопедичних та травматологічних захворювань у дітей в практичній діяльності й освітньому процесі.

ПРН 11. Презентувати у науковому та освітньому фаховому співтоваристві результати власних наукових досліджень в усній та письмовій формах, державною та іноземною мовою, відповідно до національних та міжнародних стандартів.

ПРН 14. Організовувати та управляти освітнім процесом в межах обраної медичної спеціалізації, оцінювати його ефективність, виявляти та усувати педагогічні проблеми.

ПРН 15. Розвивати комунікації та застосовувати навички міжособистісних взаємодій в науковому, професійному, освітньому та міждисциплінарному середовищах.

ПРН 16. Дотримуватися принципів наукової етики у роботі з дітьми із ортопедичними та травматологічними захворюваннями.

ПРН 17. Використовувати принципи академічної доброчесності та нести відповідальність за достовірність отриманих та оприлюднених наукових результатів.

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Структура навчальної дисципліни	Кількість кредитів, годин, з них					Рік навчання семестр	Вид контролю
	Всього	Лекцій (год)	Практ. (год)	Семін. (год)	Самост. робота (год)		
		очна денна, очна вечірня форма					за вибором аспіранта/ів
Дитяча ортопедія і травматологія	3 кредити / 90 год	8	28	8	46		

Очна форма навчання (денна, вечірня)

№	Назва розділу / модулю	Кредити	Години	Вид заняття (години)			
				Лекції	Семінари	Практичні заняття	Самостійна робота
1.	Загальні питання травматології і ортопедії.	1,0	30	6	4	23	7
2.	Природжені та набуті захворювання опорно-рухового апарату	2,0	60	4	4	3	39
	ВСЬОГО	3,0	90	10	8	26	46

4. ТЕМАТИКА ТА ЗМІСТ КУРСУ

Тематичний план лекцій

(очна денна, очна вечірня форми навчання)

№	Тема	Години
1.	Мініінвазивні способи лікування в дитячій ортопедії і травматології.	2
2.	Природжені захворювання та деформації хребта у дітей.	2
3.	Пошкодження плечового поясу та верхньої кінцівки у дітей.	2
4.	Пухлини та пухлиноподібні захворювання кісток у дітей.	2
5.	Природжені захворювання опорно-рухового апарату у дітей.	2
	Разом	10

Теми семінарських занять

(очна денна, очна вечірня форми навчання)

№	Тема	Години
1.	Методи обстеження травматологічних та ортопедичних хворих.	2
2.	Покази до оперативного лікування в дитячій ортопедії та травматології.	2
3.	Природжені захворювання та деформації верхньої кінцівки у дітей.	2
4.	Природжені захворювання та деформації нижньої кінцівки у дітей.	2
Разом		8

Теми практичних занять
(очна денна, очна вечірня форми навчання)

№	Тема	Години
1.	Клінічна анатомія та оперативна хірургія плечового поясу та верхньої кінцівки.	3
2.	Клінічна анатомія ділянки тазу та нижньої кінцівки.	3
3.	Особливості остеосинтезу переломів кісток у дітей.	3
4.	Загоєння ран. Особливості шкірної пластики при ранах.	3
5.	Паралітичні деформації у дітей.	3
6.	Звих ключиці, плеча, кісток передпліччя та кисті.	3
7.	Природжений звих стегна. Діагностика. Лікування.	3
8.	Доброякісні та злоякісні пухлини кісток у дітей.	3
9.	Залік	2
Разом		26

Теми для самостійної роботи
(очна денна, очна вечірня форми навчання)

№	Тема	Години
1.	Організація травматологічної допомоги дітям	4
2.	Інтенсивна терапія травматологічних і ортопедичних хворих.	4
3.	Заходи для зниження дитячого травматизму.	4
4.	Травматичні ушкодження кісток верхньої кінцівки.	4
5.	Травматичні ушкодження кісток нижньої кінцівки.	5
6.	Пологова травма.	5
7.	Синдром тривалого здавлення м'яких тканин.	5
8.	Лікування та діагностика травм гомілки та гомілково-ступневого суглобу у дітей.	5
9.	Методики лікування переломів стегна у дітей.	5
10.	Реабілітаційне лікування переломозвихів у дітей.	5
Разом		46

5. МЕТОДИ НАВЧАННЯ.

Видами навчальної діяльності аспірантів згідно з навчальним планом є:

- а) лекції,
- б) практичні заняття,
- в) семінарські заняття,
- г) самостійна робота аспірантів (СРА).

Практичні та семінарські заняття передбачають:

- 1) проведення аспірантами об'єктивного обстеження здорової дитини;
- 2) обстеження аспірантами дітей з ортопедичною та травматологічною патологією;
- 3) виявлення симптомів і синдромів, які спостерігаються при ортопедичних та травматологічних захворюваннях;
- 4) постановку попереднього та клінічного діагнозу;
- 5) проведення диференційного діагнозу різних ортопедичних та травматологічних захворювань у дітей;
- 6) надання догоспітальної допомоги дітям з ортопедичною та травматологічною патологією;
- 7) призначення сучасного лікування дітей з ортопедичними та травматологічними захворюваннями;
- 8) вирішення ситуаційних клінічних задач, задач за типом ліцензійного іспиту «Крок-3» і тестових завдань.

6. ВИДИ КОНТРОЛЮ (ПОТОЧНИЙ І ПІДСУМКОВИЙ)

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять і має на меті перевірку засвоєння аспірантами навчального матеріалу. Формами поточного контролю є:

- а) тестові завдання з вибором однієї правильної відповіді, з визначенням правильної послідовності дій, з визначенням відповідності, з визначенням певної ділянки на фотографії чи схемі («розпізнавання»);
- б) індивідуальне усне опитування, співбесіда;
- в) розв'язання типових ситуаційних задач;
- д) контроль практичних навичок;

Комплексне оцінювання навчальної діяльності здійснюється виставлення традиційної оцінки, яка конвертується у бали відповідно у кожному з занять, аспірант отримує на практичному занятті: оцінку «5» - якщо він виконав правильно не менше 90% навчальних завдань; оцінку «4» - якщо він виконав правильно не менше 80% навчальних завдань; оцінку «3» - якщо він виконав правильно не менше 60% навчальних завдань; оцінку «2» - якщо він виконав правильно менше 60% навчальних завдань; На кінцевому етапі заняття викладач виставляє набрану суму балів і традиційну оцінку в журналі успішності.

Самостійна робота аспіранта оцінюється на практичних заняттях і є складовою підсумкової оцінки аспіранта.

Підсумковий контроль

Загальна система оцінювання проводиться по завершенню вивчення дисципліни у вигляді заліку.

Шкали оцінювання традиційна 4-бальна шкала, багатобальна (200-бальна) шкала, рейтингова шкала ECTS

Залік – це форма підсумкового контролю засвоєння аспірантом теоретичного та практичного матеріалу з навчальної дисципліни. Підсумковий контроль проводиться у письмовій формі, з використанням навчальної платформи Misa, відповідно до розкладу. Триває 2 академічних години.

Максимальна кількість балів, яку може набрати аспірант за поточну навчальну діяльність для допуску до заліку становить 200 балів.

Мінімальна кількість балів, яку повинен набрати аспірант за поточну навчальну діяльність для допуску до заліку становить 120 бали.

Розрахунок кількості балів проводиться на підставі отриманих аспірантом оцінок за 4-ри бальною (національною) шкалою під час вивчення дисципліни, шляхом обчислення середнього арифметичного (СА), округленого до двох знаків після коми. Отримана величина конвертується у бали за багатобальною шкалою таким чином:

$$X = \frac{CA \times 200}{5}$$

Для зручності наведено таблицю перерахунку за 200-бальною шкалою: Перерахунок середньої оцінки за поточну діяльність у багатобальну шкалу для дисциплін, що завершуються заліком

4 бальна шкала	200 бальна шкала	4 бальна шкала	200 бальна шкала	4 бальна шкала	200 бальна шкала	4 бальна шкала	200 бальна шкала	4 бальна шкала	200 бальна шкала
5	200	4,6	184	4,17	167	3,77	151	3,35	134
4,97	199	4,57	183	4,14	166	3,74	150	3,32	133
4,95	198	4,52	182	4,12	165	3,72	149	3,3	132
4,92	197	4,5	180	4,09	164	3,7	148	3,27	131
4,9	196	4,47	179	4,07	163	3,67	147	3,25	130
4,87	195	4,45	178	4,04	162	3,65	146	3,22	129
4,85	194	4,42	177	4,02	161	3,62	145	3,2	128
4,82	193	4,4	176	3,99	160	3,57	143	3,17	127
7,8	192	4,37	175	3,97	159	3,55	142	3,15	126
4,77	191	4,35	174	3,94	158	3,52	141	3,12	125
4,75	190	4,32	173	3,92	157	3,5	140	3,1	124
4,72	189	4,3	172	3,89	156	3,47	139	3,07	123
4,7	188	4,27	171	3,87	155	3,45	138	3,02	121
4,67	187	4,24	170	3,84	154	3,42	137	3	120
4,65	186	4,22	169	3,82	153	3,4	136	Менше 3	Недостатньо
4,62	185	4,19	168	3,79	152	3,37	135		

Бали з дисципліни для аспірантів, які успішно виконали програму, конвертуються у традиційну 4-ри бальну шкалу за абсолютними критеріями, які наведено нижче у таблиці:

Бали з дисципліни	Оцінка за 4-ри бальною шкалою
Від 170 до 200 балів	5
Від 140 до 169 балів	4
Від 139 балів до 120 балів	3
Нижче 120 балів	2

Об'єктивність оцінювання навчальної діяльності аспірантів перевіряється статистичними методами (коефіцієнт кореляції між оцінкою ECTS та оцінкою за національною шкалою).

7. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ АСПІРАНТІВ ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Якими кістками утворена вертлюгова западина?
2. З яких елементів складається скелет кульшового суглоба?
3. Які особливості рентгенографічного зображення кульшового суглоба у дітей віком до 1 року?
4. Що таке дисплазія кульшового суглоба?
5. Які ознаки дисплазії у новонароджених?
6. Які існують ознаки вродженого вивиху стегна у новонародженого?
7. Яка амплітуда відведення в кульшових суглобах у новонародженого є нормальною?
8. Чим обумовлене виникнення симптома Маркса-Ортолані?
9. Особливості клінічного перебігу доброякісних пухлин і пухлиноподібних захворювань кісток у дітей.
10. Методи хірургічного лікування доброякісних пухлин і пухлиноподібних захворювань кісток у дітей.
11. Консервативне лікування кіст кісток.
12. Які клінічні прояви остеогенної саркоми та саркоми Юінга.
13. Принципи комбінованого лікування злоякісних новоутворень кісток.
14. Визначення поняття псевдоартроз.
15. Симптоми захворювання та діагностичні критерії псевдоартрозу.
16. Класифікація вроджених аномалій верхніх кінцівок.
17. Що таке акромегалія?
18. Огляд кінцівок та дослідження ходи в дитячій ортопедії і травматології.
19. Принципи правильної організації травматологічної допомоги в Україні.
20. Визначення абсолютної довжини верхньої кінцівки.
21. Основні операційні доступи на верхній кінцівці.
22. Визначення обсягу крововтрати і потреби в компонентах крові.

23. Назвіть препарати для лікування травматичного шоку.
24. Визначення поняття рана.
25. Класифікація ран.
26. Лікування ран.
27. Основні принципи лікування переломів у дітей.
28. Назвіть консервативні методи лікування переломів у дітей.
29. Назвіть деформації грудної клітки у дітей.
30. Який оптимальний вік для хірургічного лікування лійкоподібної деформації грудної клітки?
31. Дайте визначення клишоногості.
32. Які симптоми є характерними для вродженої клишоногості?
33. Дайте визначення кривошії.
34. Що таке хвороба Грізеля?
35. Яке хірургічне лікування призначають при вродженій м'язевій кривошії?
36. В якому віці слід починати консервативне лікування вродженої м'язевої кривошії?
37. Визначення ДЦП.
38. Стадії дитячого церебрального паралічу.
39. Назвіть основні принципи лікування ДЦП.
40. Визначення поліомієліту.
41. Назвіть стадії поліомієліту.

8. ЛІТЕРАТУРА

Базова література

1. Амбулаторно-поліклінічна хірургія дитячого віку : навч.-метод. посіб. / В.А. Дігтяр, В.І. Сушко, А.Ф. Левицький; Дніпропетр. мед. акад. МОЗ України, каф. дит. хірургії, ортопедії та травматології. – 2-ге вид. – Дніпро : Герда, 2018. – 246 с.
2. Бензар І.М., Левицький А.Ф., Бліхар В.Є. Судинні аномалії у дітей: монографія / І.М.Бензар, А.Ф.Левицький, В.Є.Бліхар. –Тернопіль : ТДМУ, 2017. – 360 с.
3. Дитяча хірургія: навч.-метод. пос. // за ред. В.А. Дігтяра. – Кропивницький: Імекс-ЛТД, 2021. – 338 с.
4. Дольницький О.В., Кривченя Д.Ю., Поліщук М.Є. Дитяча травматологія: практичний посібник. – Київ. Книга плюс, 2006 р. - 470 с.
5. Ендоскопічна і роботизована хірургія: навчальний посібник / В.М. Запорожан, В.В. Грубнік, Яп Боньер та ін. – Медицина, 2-е видання. – 2023. – 558 с.
6. Ксьонз І.В. Практичні навички з дитячої хірургії та реаніматології / І.В. Ксьонз, Є.М. Гриценко, Д.А. Шкурупій. – Полтава, видавництво «Сімон», 2015. – 127 с.
7. Кризь-Пугач А.П. з співавт. Обстеження та діагностика опорно-рухових розладів у дітей. Київ-Хмельн.-2002.-216с.
8. Левицький А.Ф., Бензар І.М., Кулик О.М. та співавт. Основи діагностики та реабілітації вад розвитку опорно-рухового апарату в дітей. Навчально-методичний посібник. Тернопіль ТНМУ «Укрмедкнига», 2011 р. 220 с.
9. Лябах А.П. Клінічна діагностика деформацій стопи. – К.:ЗАТ «Атлант ЮЕмСі», 2003.– 110 с.

10. Навчально-методичний посібник «Основи діагностики, лікування та реабілітації вад розвитку опорно-рухового апарату в дітей» / за ред. А.Ф. Левицького. –Тернопіль:ТНМУ. – 2019.–220с.
11. Політравма у дітей : навч.-метод. посіб. / І.М.Бензар, В.Є.Бліхар, Б.М.Боднар, за ред. А.Ф.Левицького. –Тернопіль : ТДМУ. – 2014. – 200 с.
12. Погорілий В.В. Дитяча хірургія. Част.1 / під заг. ред. В.В. Погорілого, О.Г. Якименко, В.С. Коноплицького, В.А. Навроцького. – ПП «ТД Едельвейс і К». – Вінниця. – 2016. – 352с.
13. Погорілий В.В. Дитяча хірургія: метод. реком., част.2 / В.В. Погорілий, Н.Г. Пшук, О.Г. Якименко, В.А. Навроцький. – ПП «ТД Едельвейс і К». – Вінниця. – 2016. – 351с.
14. Порушення випорожнень у дітей: закрепи та енкопрез / за ред. проф. В.Ф. Рибальченка, В.В. Бережного, В.С. Коноплицького, П.С. Русака. – К.: ПП «ІНПОЛ ЛТМ», ТОВ «Друкарня "Рута"». – 2018. – 548 с.
15. Русак П.С. Вади розвитку черевної стінки у дітей / П.С. Русак, В.С. Коноплицький, О.Д. Фофанов. – Житомир: «Полісся», 2020. – 148 с.
16. Сілкіна Ю.В. Медична ембріологія з основами тератології/ Сілкіна Ю.В., Веропотвелян М.П., Данкович Н.О. – Вінниця: Нова Книга, 2019. – 208 с.
17. Хірургія дитячого віку: підручник / В.І. Сушко, Д.Ю. Кривченя, О.А. Данілов, В.А. Дігтяр та ін.; за ред. В.І. Сушка, Д.Ю. Кривчені. – 2-е вид., перероб. і доп. – К.: Медицина, 2009. – 800 с.
18. C.Esposito, S.Rothenberg. History of Pediatric MIS Surgery and Pediatric MIS Surgeons. – Cuzzolin s.r.l., Napoli, Italy – 2023. – 526 p.
19. Chirurgia dziecięca / red. naukowa M.Bağlaj, P.Kaliciński. PZWL, Warszawa. – 2016. – 1102 p.
20. Chirurgia noworodka / pod red. P.Kalicińskiego. – Invest-druk, Warszawa. – 2004. – 660 p.
21. Glick P.L., Pearl R.H., Irish M.S., Caty M.G. Pediatric Surgery Secrets. – Hanley&Belfus Inc., Philadelphia. – 2001. – 400 p.
22. Lacher M., Muensterer O. Video Atlas of Pediatric Endosurgery (VAPE). Springer. – 2021. – 270 p.
23. Lacher M., Peter S.D.St., Zani A. Pearls and Tricks in Pediatric Surgery. Springer. – 2021. – 550 p.
24. Mattei P. Fundamentals of Pediatric Surgery / P. Mattei. – Springer, 2017. – 935 p.
25. Nash O., Choueiki J.M., LevittM.A. Fecal Incontinence and Constipation in Children. Case studies. – Taylor&Francis Group, LLC, USA. – 2017. – 190 p.
26. Operative pediatric surgery. 2nd edition / Edited by M.M. Ziegler, R.G. Azizkhan, D. von Allmen, T.R. Weber. – McGraw-Hill Education, 2014 – 1397 p.
27. Operative pediatric surgery. Seventh edition / Edited by L. Spitz and A.G. Coran. – CRC Press, 2013. – 1105 p. Mario L. Fundamentals of Pediatric Surgery / L. Mario. – Springer, 2017. – 444
28. Lane V.A., Wood R.J., Reck-Burneo C., Levitt M.A. Pediatric colorectal and pelvic surgery. Case studies. – Taylor&Francis Group, LLC, USA. – 2017. – 276 p.
29. Pediatric Surgery [7th Edition] George W. Holcomb III, Ashcraft's– Saunders. – 2020. – 1316p.
30. Pediatric Surgery Emmanuel / A. Ameh Stephen W. Bickler Kokila Lakhoo Benedict C. Nwomeh Dan Poenaru. - Springer, Cham, 2020. –398 p.
31. Pediatric Surgery: textbook /edited byV.A. Dihtiar, V.I. Sushko, D.Yu. Kryvchenia. – Kyiv: AUS Medicine Publishing. – 2019. – 368 p.
32. Pediatric surgery. 2nd edition / EditedbyPremPuri, MichaelE. Höllwarth. – Springer, 2019. – 1422 p.
33. Pediatric surgery. 8th edition / Edited by M.Davenport, J.Geiger. – CRC Press, 2021. – 928 p.

Додаткова література

34. Джам О.П. Актуальні проблеми класифікації аноректальних вад розвитку у дітей в сучасних умовах (огляд літератури) / О.П.Джам, О.К.Слепов // Хірургія дитячого віку. – 2020. – №3. – С.41–48.
35. Кишечні стоми: види стом, методики їх формування: медико-соціальна реабілітація стомованих хворих. Ускладнення кишечних стом, їх лікування: методичні рекомендації / Нац. мед. ун-т ім. О.О. Богомольця та ін.; М.П. Захараш, Ю.М. Захараш. - Київ : НМУ ім. О.О. Богомольця, 2015. - 43 с.
36. Коноплицький В.С. Апендицит у дітей: вікові особливості клінічних проявів та епонімічна симптоматика / В.С. Коноплицький, В.В. Погорілий, О.Г. Якименко, О.О. Фомін. – Вінниця, ТОВ «ТВОРИ». – 2020. – 112 с.
37. Кузик А.С., Притула В.П., Кривченя Д.Ю., Наконечний А.Й., Гутор Т.Г. Результати хірургічної корекції або консервативного ведення кіст селезінки в дітей за даними віддалених моніторингових змін. – Хірургія дитячого віку. – 2022. – №1. – С. 56-69.
38. Наконечний Р.А., Боржієвський А.Ц., Наконечний Й.А., Наконечний А.Й. Симультанні мініінвазивні втручання в дітей з конкрементами у сечовидільних шляхах. – Хірургія дитячого віку. – 2022. - №2. – С. 60-65.
39. Переяслов А.А. Огляд теорій патогенезу гастрошизису / А.А.Переяслов // Хірургія дитячого віку. – 2020. – №4. – С.86-89.
40. Переяслов А.А., Рибальченко В.Ф., Лосєв О.О. Мальротация кишечника у дітей: від ембріогенезу до наслідків. – Київ, Каменець-Подільський: ПП «ПОЛ ЛТМ», 2019. – 224 с.
41. Слепов О.К., Пономаренко О.П., Мигур М.Ю., Грасюкова Н.І.Гастрошизис: класифікація. Хірургія дитячого віку. – 2019. – №2. – С.50-56.
42. Сучасні методи діагностики та лікування вродженої непрохідності тонкої кишки у дітей (огляд літератури) / Кліманський Р.П. , Жаріков С.О., Нгуєн Н., Юдін О.І. // Хірургія дитячого віку. – 2020. – №1. – С.72-80.
43. Хронічний колостаз у дітей (хірургічний погляд на проблему) / О.Б. Боднар, О.П. Джам, В.П. Притула, Л.І. Ватаманеску, Г.Б. Боднар. – Чернівці: БДМУ, 2016. – 199 с.
44. Holschneider A.M. Hirschprung's disease and allied disorders / A.M. Holschneider, P. Puri. - Springer, Berlin. 2008. – 414 p.
45. Hutson J.M., Spencer W. Beasley The Surgical Examination of Children, 2nd edition // Springer, Berlin, Heidelberg. 2013, 310 p.
46. Jeffre J.F., Lanzkowsky L.Ph. Lanzkowsky's manual of pediatric hematology and oncology, 6th ed., Elsevier. 2016, 788 p.
47. Jeffrey R.W., Kay H.M. Pediatric Gastrointestinal and Liver Disease, 5th edition // Elsevier. 2015, 1216 p.
48. Parekh P.J. Colon Irrigation: Effective, Safe and Well-Tolerated Alternative to Traditional Therapy in the Management of Refractory Chronic Constipation / P.J. Parekh, D. Burlison, C. Lubin, D.A. Johnson // Journal of Clinical Gastroenterology and Hepatology. – 2018. – Vol. 2. – P. 1 – 5.
49. Pena A. Surgical treatment of colorectal problems in children / A. Pena, A. Bischoff. - Springer, New York. 2015. – 497 p.
50. Pols H.A.P. Anorectal malformations / H.A.P. Pols. - Desiree van den Hondel, 2015. – 213 p.
51. Powikłania w chirurgii dziecięcej / red. naukowa J.Czernik. – PZWL, Warszawa. – 2009. – 570 p.
52. Puri P., Höllwarth M.E. Pediatric Surgery. – Springer, 2006. – 632 p.

53. The role of testicular artery in laparoscopic varicocelelectomy: a systematic review and meta-analysis. / Qi X., Wang K., Zhou G. [et al.]// International urology and nephrology. – 2016. – Vol. 48, № 6. P. 955-965.

Нормативні документи та інформаційні ресурси

1. Міністерство охорони здоров'я - <http://www.moz.gov.ua/ua/portal/>
2. сайт Комітету Верховної Ради України з питань охорони здоров'я - <http://komzdrav.rada.gov.ua>
3. офіційний веб-портал Верховної Ради України - <http://www.rada.gov.ua>; Європейські стандарти післядипломної підготовки медичних фахівців.
4. веб-портал Урядовий портал (<http://www.kmu.gov.ua/>)
5. офіційний веб-сайт Міністерства охорони здоров'я України (<http://www.moz.gov.ua/ua/portal/>)
6. сайт Національна академія медичних наук України (<http://www.amnu.gov.ua/index.php>); сайт AskReform (<http://askreform.com>)
7. Вікіпедія - <http://uk.wikipedia.org>
8. UpToDate – <http://www.uptodate.com/home>
9. Access Medicine - <http://accessmedicine.mhmedical.com>
10. PubMed - <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/>
11. Medscape eMedicine - https://emedicine.medscape.com/pediatrics_surgery
12. American Pediatric Surgical Association - <https://eapsa.org/>
13. European Paediatric Surgeons Association (EUPSA) - <http://www.eupsa.info/>
14. European Society of Paediatric Endoscopic Surgeons (ESPES) - <https://www.espes.eu/>
15. International Pediatric Endoscopic Group - <https://www.ipeg.org/>
16. Chest Wall International Group (CWIG) - <https://www.cwig.info/>